

zel egy sírt ástak. A későbbi oltár építésekor a sírt felszedték, gödrét a két padlószint közöttihez hasonló téglatörmelékkel tölthették be, a maradványokat feltehetően újra eltemették. A többi temetkezéstől elkülönülő, kiemelt helyen lévő, gondosan felszedett korai sírt, kellő fantáziával, az alapítóhoz lehetne kapcsolni. Azonban sajnos, semmi nem maradt a gödörben, ami ezt a vélekedést igazolná vagy cáfolná. A mellékhatók K-i végét egyáltalán nem használták temetkezési célra, a főhajóban viszont több rétegben rombolták egymást a nagy számban leásott sírok. Az elhunytakat általában koporsóban temették el, amiről koporsószegek vagy fanyomok tanúskodnak. Az egyik, kései időszakhoz tartozó koporsót bronzszegecsekkel díszítettek. A sírokba csak kevés lelettel, javarészt ékszerrel, fektették a halottakat: övcsatokat, ruhakapcsokat, gyűrűt és pénzeket találtunk mellettük.

A lelőhelyen kéttucatnyi pénz mellett bronzveret, ólomplomba és harangdarabok is előkerültek. A sírok között 21 gyűrűt találtunk, amelyek eredetileg egy kis fadobozban lehetnek elásva.

A munkát szeretnénk folytatni. Reményeink szerint az elkövetkező években a templom teljes területe, majd a kolostorépületek is feltárássra kerülnek.

Munkatársak: Nyári Zsolt, Stunya Péter és Cserép Tamás.
MOLNÁR ISTVÁN – M. ARADI CSILLA

24. Becske, Júlia-major

(KÖH 44329)

(Nógrád megye) Pa, Ő

A lelőhely a Szanda-hegy lábánál elterülő Becske településtől É-ra, 2 km távolságra, egy igen karakterisztikus ÉNy–DK-i irányú, 320 m tszf. magasságú gerincen található. A lelőhely mintegy 250×30–50 m nagyságú területen helyezkedik el, kiterjedése követi a gerinc vonalát, elnyújtott ellipszis alakú. DNy-ra hozzávetőleg 1 km távolságra ered a Galga folyó forrása. A paleolitikus településfoltot K-ról a 322,5 m tszf. magasságú Berek-hegy Ny-i lábánál húzódó mély árokrendszer és annak É–ÉK-i folytatása a Szedres-árok, É-ről pedig a 318,0 m tszf. magasságú Kővágó-hegy, DNy-i oldalán húzódó Váci-völgy határolja. A völgy irányába a telep területe enyhén lejt, É és K felé azonban igen meredek a letörések. A nyíltszíni lelőhely egy fontos, kitüntetett jelentőségű stratégiai helyen helyezkedik el, ahonnan gyakorlatilag ellenőrzést fejthet ki a teljes környezetére. A Galga folyó forrása egy tulajdonképpeni zsák völgyben ered és ugyancsak zsák völgy a lelőhelytől ÉK-re található Szedres-árok is.

A lelőhelyet Péntek Attila és Markó András találta,² 2013-ig több alkalommal végeztünk gyűjtést a területen.

A lelőhely jelentős nagyságú, 1752 darabos pattintott kőegyüttese számos vonatkozása, úgy a nyersanyag-felhasználás, mint eszköz-összetétele tekintetében eltér a Cserhát-hegység paleolitikus lelőhelyein korábban tapasztaltaktól. Makroszkóposan összesen 10 nyersanyagféléseget sikerült azonosítani. A helyi eredetű limnoszilicit dominanciája mellett viszonylag magas a helyi kovakavics aránya, jelen van a kvarcporfir, mint jellegzetes távolsági nyersanyag és megtalálhatóak a különféle mezolitikus nyersanyagfélések is, mint a mátrai eredetű limnoszilicit, limnoopalit, valamint a feltételezés alapján kárpáti eredetű radiolarit. Az eszközök nyersanyag-összetételében

a leletek összességéhez képest jelentős az eltolódás a kovakavics és a radiolarit felé. Az eszközök (retusált pengék, fogazott és völgyelt eszközök) között a változatos összetételű „egyéb eszközök” dominálnak, magas azonban a szilánkvakarók és a kaparók aránya is. A kevés számú levélhegy, illetve bifaciális eszköz nem igen alkalmas a leletek közelebbi kulturális besorolására. Tipológiai, morfológiai és technológiai alapon mind a Micoquien-Bábonyien, mind pedig a Szeletien kultúrára jellemző jegyeket megtaláljuk. Technológiai szempontból jellegzetes a váltakozó retusú élmegmunkálás alkalmazása.

Munkatársak: Péntek Attila, dr. Markó András, Groma Kata, dr. Mordovin Maxim és Majcher Tamás.

ZANDLER KRISZTIÁN

25. Berettyóújfalu, Nagy-Bócs 3.

(KÖH 73599)

(Hajdú-Bihar megye) R

A BEM D-1 CH kút kivitelezése során előkerült régészeti jelenségek leletmentő feltárását 2014. február 27-én végeztük el. A 880 m²-nyi területen öt objektum feltárássra került sor. Egy cölöplyukban nem volt lelet, a többi gödörből rézkori cseréptöredékek és egy pattintott kovapenge került elő.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

26. Berettyóújfalu, Berettyószentmárton, Papp

János-tanyája

(KÖH 85371)

(Hajdú-Bihar megye) Sza

Berettyóújfalu, Berettyószentmárton nevű részén a 0642/15 hrsz.-ú telken, 2014 januárjában próbafeltárássra került sor. A Berettyóújfalu, Nyár-tó dűlő néven nyilvántartott lelőhelyhez tartozó, kb. 170 m²-es területen három régészeti jelenség vált láthatóvá. A nagy méretű gödrök a római császárkor szarmata időszakából származtak. A jellegzetes szürke korongolt kerámiatöredékeken kívül, nagy mennyiségű salakot is találtunk a gödrök betöltésében.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

27. Berettyóújfalu határa, M4 autópálya projekt,

a Déri Múzeum feltárássai

(Hajdú-Bihar megye) U, R, B?, I

Az M4-es autópálya Berettyóújfalu és Nagykeréki közötti szakaszán, az MNM NÖK megbízásából a Déri Múzeum munkatársai 2014 július és október között az alábbi lelőhelyeken végezték el a próbafeltárássokat.

Kávás kút (Széles ér, Teleczki) (KÖH 62120): A lelőhelyen 2014. augusztus 26, és október 1. között végeztük a próbafeltárást. A szondák megnyitásával a korábban elvégzett geofizikai kutatás során jelentkező objektumok korát, jellegét kívántuk megállapítani. A lelőhelyen 18 szondát nyitottunk, összesen 1196,156 m²-nyi felülettel. A megnyitott szondákban 22 objektumot és 3 pusztulási réteg részletét figyeltünk meg.

A feltárt jelenségek közül 20 objektum és a 3 pusztulási réteg a neolitikumra keltezhető. Az objektumok nagy része ismeretlen funkciójú (8 gödör). Erre a korszakra keltezhető még 6 kút, 3 árok részlete és 2 tárológödör. A részben feltárt pusztulási rétegek széleit – az ásás jellegéből fakadóan – nem tudtuk megkeresni, egymással való kapcsolatukat nem tudtuk tisztázni.

² RKM 2003, 162–163.